

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: P. P.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2021, č. j. X, se *ruší* a věc se *vrací* žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaná žalobci nepřiznala invalidní důchod. Podle názoru posudkových lékařů jeho dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nevedl k poklesu pracovní schopnosti v míře, která by odpovídala alespoň invaliditě I. stupně. Krajský soud posuzoval, zda tomu tak skutečně je.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

2. Žalovaná rozhodnutím ze dne 10. 5. 2021, č. j. X, rozhodla o nepřiznání invalidního důchodu žalobci („prvostupňové rozhodnutí“). Žalobce nesplňoval podmínku invalidity podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění („zákon o důchodovém pojištění“). Posudek Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo ze dne 21. 4. 2020 („první posudek“) totiž předtím dospěl k závěru, že pracovní schopnost žalobce kvůli jeho dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu poklesla o 30 %, tj. v míře, která neodpovídá byť i jen invaliditě I. stupně.
3. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti první posudek označuje postižení podle kapitoly XIII (postižení svalové a kosterní soustavy), oddílu E (dorzopatie a spondylopatie), položky 1b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity („vyhláška“). Toto ustanovení hovoří o lehkém funkčním postižení. Jde o postižení zpravidla více úseků páteře, polytopní blokády s omezením pohyblivosti, svalové dysbalance, poruchy statiky a dynamiky páteře s občasnými projevy kořenového dráždění, s recidivujícím lehkým neurologickým nálezem, bez známek poškození nervu, přičemž posuzovaný některé denní aktivity vykonává s obtížemi. Vyhláška pro tuto položku stanoví procentní míru poklesu pracovní schopnosti 10-20 %. První posudek ji stanovil na horní hranici stanoveného rozpětí. Na základě § 3 odst. 2 vyhlášky ji zvýšil o 10 %. První posudek také u žalobce konstatuje neléčenou obezitu, postižení kolenních kloubů, plicní onemocnění (žalobce je kuřák), vysoký krevní tlak, cukrovku 2. typu, střevní polypy, vnitřní hemoroidy a onemocnění oka (*angiomatosis retinae* II. stupně).
4. Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí námitky. Nesouhlasil s posouzením svého zdravotního stavu. V řízení o námitkách proto proběhlo jeho nové posouzení. Posudkový lékař použil zdravotnickou dokumentaci ošetřujícího lékaře, profesní dotazník a zprávy z několika ortopedických vyšetření, z plicního vyšetření, z rentgenového vyšetření, z gastroenterologie, z očního vyšetření, výsledky Bathelova testu, testu instrumentálních všedních činností (IADL) a biochemického testu. Žalobce dále doložil zprávy z chirurgie, gastroenterologie, neurologie, traumatologie a ortopedie. Nový posudek o invaliditě ze dne 22. 7. 2021 („druhý posudek“) dospěl ke stejným závěrům jako první posudek, jehož závěry potvrdil. Rozhodující příčinou byl chronický bolestivý páteřní syndrom, zejména v bederní oblasti. Druhý posudek postižení žalobce podřadil pod stejnou položku vyhlášky a stejně stanovil i procentní míru poklesu jeho pracovní schopnosti.
5. Žalovaná na základě druhého posudku zamítla námitky žalobce a potvrdila prvostupňové rozhodnutí svým rozhodnutím ze dne 28. 7. 2021, č. j. X („rozhodnutí žalované“). Odkázala na druhý posudek, který stvrdil závěry prvního posudku. Z obou plynulo, že žalobce není invalidní. Z toho důvodu žalovaná nemohla jeho námitkám vyhovět.

III. Žaloba

6. Žalobce namítá, že posudkový lékař vydal druhý posudek, aniž by podrobněji zkoumal jeho zdravotní stav. Na jednání ho nepřizval, takže si o něm nemohl učinit odpovídající představu. Jak vyplývá z lékařské dokumentace, žalobce trpí nejen postižením svalové a kosterní soustavy (zejména páteře a kloubů), které má nejvýznamnější dopad na jeho dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav. Trpí souběžně hypertenzí (vysoký krevní tlak),

obezitou, chronickou obstrukční plicní nemocí, diabetem 2. typu, mnohočetnými polypy rekta (konečníku) a sigmoidea (tlusté střevo) či dnou. Tato postižení a onemocnění výraznou měrou zhoršují jeho celkový zdravotní stav. Veškeré denní aktivity žalobce to těžce omezuje. Nedokáže vykonávat nejen pracovní činnosti, ale čelí silným omezením i v běžných životních úkonech, ve kterých je často závislý na pomoci jiného člena domácnosti.

7. Posudkový lékař navíc nevzal v úvahu skutečnost, že se stav žalobce v posledních cca 15 letech neustále zhoršuje. Dochází k pokračující deformaci páteře a dolních končetin, zejména kolenních kloubů. Žalobce již téměř nedokáže bez pomoci sám chodit na vzdálenost delší než cca 50 metrů, používat schody, vstávat z lůžka apod. Procentuální zhodnocení jeho zdravotního stavu by tedy nemělo pokrývat jen postižení, které má na zdravotní stav nejvýznamnější dopad. Veškerá jeho postižení a onemocnění se vzájemně prolínají. Působí tak mnohem více negativně. Na základě posledního ortopedického vyšetření ze dne 13. 8. 2021 odborný lékař dospěl k závěru, že zdravotní stav žalobce je již ve fázi nevratných změn. Spočívají v nezastavitelném zhoršování mobility. V podstatě bez možnosti operačního řešení se stanovenou prognózou upoutání na invalidní vozík, ke kterému může dojít v horizontu měsíců či několika let. Z toho všeho vyplývá, že žalovaná rozhodla na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu.

IV. Vyjádření žalované

8. Žalovaná reaguje, že rozhodla na základě druhého posudku, který splňuje požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti. Vypořádává se s rozhodujícími skutečnostmi. Druhý posudek jednoznačně vymezil rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce. S ohledem na námitky žalobce žalovaná každopádně navrhla posouzení zdravotního stavu posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí („posudková komise), jak to předvídá § 4 odst. 2 zákona č. 582/1992 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
9. Krajský soud vyslyšel tento procesní návrh a požádal posudkovou komisi o nové posouzení zdravotního stavu. Posudková komise svůj posudek vyhotovila dne 2. 12. 2021 („třetí posudek“).

V. Jednání před krajským soudem a provedení třetího posudku k důkazu

10. Dne 15. 6. 2022 se u krajského soudu ve věci konalo jednání. Žalobce shrnul podstatu jeho žaloby. Zástupkyně žalované odkázala na vyjádření k žalobě a napadené rozhodnutí. Krajský soud poté přistoupil k dokazování.
11. Krajský soud k důkazu provedl třetí posudek. Posudková komise se skládala z předsedkyně MUDr. H. K. a neurologa MUDr. M. U. Žalobce se jednání posudkové komise zúčastnil. Posudková komise ho vyšetřila. Měla k dispozici spis krajského soudu včetně rozhodnutí a žaloby i spis Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo, který obsahoval lékařské nálezy a záznamy o dřívějších jednáních. Posudková komise si také vyžádala zdravotní dokumentaci praktické lékařky žalobce. Dále měla k dispozici zprávu praktické lékařky žalobce ze dne 3. 2. 2021, ortopedické nálezy z 13. 8. 2021 (doložený k žalobě), z 13. 4. 2021, z 2. 3. 2021, z 14. 12. 2020, a 22. 9. 2020, zprávu z plicního vyšetření z 25. 2. 2021, rentgenový nález ze dne 17. 12. 2019, zprávu z gastroenterologického vyšetření z 12. 5. 2020, z očního vyšetření z 26. 11. 2020, výsledky testu instrumentálních všedních

činností (IADL) ze dne 1. 2. 2021, výsledky Barthelova testu ze stejného dne a výsledky z biochemického testu z 2. 2. 2021.

12. Posudková komise nejprve z dostupných podkladů rozsáhle rekapituluje vývoj zdravotního stavu žalobce a výsledky jednotlivých vyšetření, která podstoupil, spolu s dalšími souvisejícími skutkovými okolnostmi. Třetí posudek pak dochází k závěru, že se k datu vydání rozhodnutí žalované u žalobce prokázal vertebrogenní algický syndrom (bolest lokalizovaná v různých oblastech páteře s omezením pohyblivosti páteřního úseku) zejména v oblasti bederní páteře. V místě, kde se projevuje nejvýrazněji, se prokázala významná stenóza (patologické zúžení či zhoršení průchodnosti tělní trubice) páteřního kanálu („lumbální stenóza“). Po stránce funkční třetí posudek shledal těžké omezení hybnosti bederní páteře s insuficiencí (nedostatečností) svalového korzetu, bez paretického postižení na končetinách. Třetí posudek doporučuje konzervativní léčbu zjištěného stavu.
13. Třetí posudek zjištěnou těžkou lumbální stenózu hodnotí jako středně těžké funkční postižení. Jedná se o závažné postižení jednoho úseku páteře s jeho závažnou poruchou statiky a dynamiky, s insuficiencí svalového korzetu. Sice bez známek nervového postižení, ale jednoznačně s projevy významné lumbální stenózy. Podle posudkové komise se však nejednalo o stav s těžkým funkčním postižením. Neshledala totiž přítomnost trvalých projevů kořenového dráždění, těžkého postižení nervů, těžkého neurologického nálezu, svalové atrofie či závažných paréz.
14. Co se postižení kolenních kloubů týče, posudková komise zjistila degenerativní změny (vpravo III. stupně a vlevo II. stupně). Kolenní klouby měly přiměřený tvar. Jejich pohybový rozsah dosahoval do 120 stupňů, tj. funkčně s minimálním omezením. Celkově se jednalo o maximálně lehké funkční postižení. Žalobce byl dále coby silný kuřák pod dohledem kvůli jeho chronickému plicnímu onemocnění. V jeho zdravotním stavu však plicní onemocnění nevedlo k významným plicním potížím. Jednalo se sice o stav lehkého až středně těžkého funkčního postižení. Nicméně nešlo o stav, který by si žádal hospitalizaci či pravidelnou docházku na odborné pracoviště. Žalobce navíc nerespektoval doporučení přestat kouřit.
15. Ve vztahu k obezitě třetí posudek uvádí, že žalobce ke dni 3. 2. 2021 vážil 168 kg při výšce 186 cm, což odpovídalo obezitě III. stupně. Žalobce se však nepokusil o léčbu na specializovaném pracovišti. Při vyšetření u posudkové komise udával, že doma zavedl dietní opatření s postupným poklesem hmotnosti. Při jednání posudkové komise vážil 140 kg. Podle doložené dokumentace každopádně přes přítomnou obezitu nevykazoval známky podstatného poklesu kardiorepirační výkonnosti. Žalobce má dále cukrovku 2. typu. Požívá diabetika s uspokojivými výsledky, bez stavů významného metabolického kolísání a bez prokázaných závažných diabetických komplikací. Ostatní sledovaná onemocnění měla posudkově malý význam. Hypertenze (zvýšený tlak) byla pod léčebnou kontrolou. Střevní polypy a vnitřní hemoroidy se podařilo napravit.
16. K datu vydání rozhodnutí žalované tedy u žalobce nejvíce dominovaly potíže z oblasti pohybového aparátu, zejména bolesti zad. Posudková komise dospěla k posudkovému závěru, že u žalobce šlo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou byl vertebrogenní algický syndrom se středně těžkým funkčním postižením. Pokles pracovní schopnosti posuzovaného posudková komise ve výsledku hodnotila podle kapitoly XIII, oddílu E, položky 1c vyhlášky ve výši 40 % (rozpětí 30-40 %). Rozhodující postižení funkcí hodnotila na dolní hranici rozpětí. Nenaplněvalo všechna kritéria dané

položky. S ohledem na další prokázané zdravotní potíže a se zohledněním profesní kvalifikace žalobce ovšem posudková komise nakonec zvolila horní hranici pásma. Pro další navýšení procentní sazby neshledala objektivní podklad. Jedná se o invaliditu I. stupně, která vznikla 2. 3. 2021 (dnem ortopedického vyšetření).

17. S uvedeným zdravotním stavem žalobce podle posudkové komise dokáže vykonávat výdělečnou činnost jen s podstatně nižšími nároky na tělesné schopnosti. Třetí posudek hodnotí zdravotní stav žalobce odlišně od prvního a druhého posudku, protože zjištěný funkční stav žalobce považuje za středně těžké funkční postižení. Jeho dopad na pokles pracovní schopnosti se zohledněním ostatních chorob a profesního zařazení posuzovaného (fyzická práce) podle ní odpovídá invaliditě I. stupně.
18. Další důkazy soud neprováděl. Po závěrečném návrhu a krátkém přerušení vyhlásil tento rozsudek.

VI. Posouzení věci krajským soudem

19. Žaloba splňuje podmínky své přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Krajský soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované.
20. Žaloba je *důvodná*.
21. Právní úpravu posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod obsahuje § 39 zákona o důchodovém pojištění. Upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu I. stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu II. stupně. A konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu III. stupně.
22. Při určování poklesu pracovní schopnosti se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav a zda, resp. jak se pojištěnec na své zdravotní postižení adaptoval. V souladu s § 39 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění platí, že za stabilizovaný zdravotní stav se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu lze přitom podmínit dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.
23. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod závisí především na *odborném lékařském posouzení*. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje posudková komise, pokud se napadené rozhodnutí zakládá na posudku okresní správy sociálního zabezpečení. *Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti*. Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle běžných zásad dokazování v soudním řízení správním [§ 77 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“)]. S ohledem na jeho mimořádný význam *bývá tento posudek rozhodujícím důkazem, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb*, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku mohly zpochybňovat.

24. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Především s těmi, které posuzovaný namítá. Kromě toho musí posudková komise své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Jelikož žalovaná rozhoduje o nároku na invalidní důchod ve dvouinstančním řízení, podléhá zejména její rozhodnutí v námitkovém řízení požadavkům na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011-43). Jsou-li v posudkových hodnoceních zdravotního stavu rozpory, může je krajský soud v rámci zjišťování skutkového stavu řešit i porovnáním tzv. srovnávacího posudku posudkové komise (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013-22).
25. Krajský soud v předmětné věci vyhodnotil zjištěný skutkový stav na základě třetího posudku. Má všechny formální náležitosti podle § 7 vyhlášky. Posudková komise zasedala v řádném složení za splnění procesních požadavků stanovených právní úpravou. Podle krajského soudu tedy třetí posudek nemá formální vady.
26. Ohledně úplnosti předloženého posudku krajský soud uvádí, že posudková komise vycházela ze všech dostupných lékařských zpráv i zdravotnické dokumentace praktické lékařky žalobce. Hodnotila všechna relevantní zdravotní postižení žalobce. Ve shodě s prvním i druhým posudkem určila za rozhodující příčinu zdravotních problémů žalobce závažné onemocnění páteře. Své závěry posudková komise vysvětluje a odůvodňuje. Vysvětluje také, proč dospěla k jiným závěrům než první a druhý posudek co do hodnocení závažnosti zdravotního stavu žalobce. Podle krajského soudu třetí posudek plní kritérium přesvědčivosti. Krajský soud nemá pochybnosti o tomto nejaktuálnějším posouzení zdravotního stavu žalobce.
27. Krajský soud proto vycházel ze třetího posudku jako ze stěžejního důkazu v otázce stupně invalidity žalobce. *Z provedeného dokazování v soudním řízení správním (viz hlavně body 11-17 výše) vyplynulo, že pracovní schopnost žalobce poklesla v míře, která již zakládala důvody pro shledání jeho invalidity. Konkrétně poklesla o 40 %, což podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění odpovídá invaliditě I. stupně. Třetí posudek u něj konstatuje vznik invalidity ke 2. 3. 2021. V době vydání prvostupňového rozhodnutí i rozhodnutí žalované tedy žalobce již byl invalidní. Jejich rozhodnutí proto po skutkové stránce neobstojí.*
28. Žalobní námitky napadající rozhodnutí žalované, které vedlo k nepřiznání invalidního důchodu žalobci, jsou proto důvodné.

VII. Závěr a náklady řízení

29. Žalovaná dostatečně a řádně nezjistila skutkový stav. Rozhodnutí žalované proto trpí vadou ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“). Krajský soud tedy výrokem I. tohoto rozsudku rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Žalovaná v něm zahrne třetí posudek mezi podklady pro nové rozhodnutí (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
30. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované. Žádné však nevyčíslil, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalované coby neúspěšné účastníci řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 15. června 2022

Martin Kopa, v. r.
samosoudce